

Ռուսաստանն ընդդեմ «Նաբուկկո»-ի

Այս սարի նախատեսվում էր, որ դեմի Եվրոպա գագ մասակարարող երկրները՝ Ադրբեջանը, Իրանը և Թուրքիան, ղայմանավորվածության կզան, նույնիսկ ղայմանագիր կստորագրեն բազմաշաբաթ «Նաբուկկո» նախագծի կառուցման վերաբերյալ: Սակայն նախագծի իրականացման շահագրգիռ ընկերություններից մեկից՝ RWE կոնցեռնից հոկտեմբերի 11-ին հայտարարել են, որ «Նաբուկկո»-ի իրականացման մասին որոշումը կընդունվի հաջորդ սարի: Սա նշանակում է, որ Եվրոպայում, եթե իհարկե իրականացնան, կսկսվի 2012-ից ոչ շուտ, որն իր հերթին նշանակում է, որ Եվրոպան «Նաբուկկո»-ի միջոցով գագ կկարողանա ստանալ 2015-ից ոչ շուտ:

Հիշեցնենք, որ «Նաբուկկո»-ի հիմնական մրցակիցը ռուսական «Գազպրոմ» նախագիծն է՝ «Գարալային հոսք»: Մոսկվան, բնականաբար, երբեք չի համաձայնի Արևելյան Եվրոպայի հիմնական, առաջատար գագամասակարար երկրի կարգավիճակից զրկվել: Բացի սրանից, «Գազպրոմը» հետադրված է ամբողջ կաստյան գագով, իսկ եթե ռուսական ընկերությունը հասնի նրան, որ Կասպից ծովի ամբողջ գագը հոսի իր գագամուկով, ապա «Նաբուկկո»-ի իրականությունը անհնար կդառնա. գագասարով դարգաղեսու գագ չի լինի սեղափոխելու:

Ս. Ա.

WALL STREET JOURNAL

Չկա ո՛չ «լուռ դիվանագիտություն», ո՛չ Ցյուրիխի «երկրորդ Երջան»

Էդվարդ Նալբանդյանը հիշեցնում է, որ Թուրքիան պետք է սպազուցի իր բարի մտադրությունները

Ա. ՏԱՐՈՒՅՈՒՆՅԱՆ

Թուրքիան դեռ է աղաքուցի իր բարի մտադրությունները, քանի որ ինքն է հեռ կանգնել իր խոստումներից: «Թուրքիան հեռ է կանգնել իր խոստումից» վերագրով «Wall Street Journal»-ի երեկվա համարում հոդված է հրատարակել Հայաստանի արտգործնախարար Էդվարդ Նալբանդյանը:

Ներկայացնելով հայ-թուրքական արձանագրությունների ստորագրման դաժն ու առկա իրավիճակը՝ նախարար Նալբանդյանը նշում է. «Հայ-թուրքական հարաբերությունները փակուղում էին, երբ նախագահ Սերժ Սարգսյանը նախաձեռնեց Թուրքիայի հեռ հարաբերությունների կարգավորման գործընթացը»: Ըստ հոդվածագրի, Հայաստանն առաջնորդվում էր այնդիսի աղաքայի սեղակաճով, որում սերունդները կարծես խաղաղության եւ անվտանգության ղայմաններում: «Հայկական կողմի այս նա-

խաձեռնությունը դրական արձագանք գագավ Թուրքիայի նախագահի կողմից, եւ դա մեզ թույլ սկսեց վստահ ներդրում կատարել հաշտեցման երկարատե գործընթացի մեջ», գնահատել է Նալբանդյանը:

Հայաստանի դիրքորոշումն, ըստ արտգործնախարարի, արտացոլված էր «հարաբերությունների կարգավորում առանց նախադրամաների» հայտնի մոտեցման մեջ: Դա էր Թուրքիայի հեռ բանակցությունները սկսելու հիմնական սկզբունքը: «Այս ընդհանուր փոխընթացում մեզ սկսեցինք վարեցինք գործընթացը եւ եկանք ղայմանավորվածությունների: Միջազգային հանրությունը՝ սկսած Եվրոպայից միջնորդների մինչեւ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար, ԵԱԿ, ԵՄ, ԱՄՆ, Ռուսաստան, Ֆրանսիա եւ ԵԱՍ այլ երկրներ, գործընթացի սկզբից մինչ օրս կիսում է այս մոտեցումը»:

ՏԻ ԷԶ 3

Միսսկի խմբի համանախագահները «լսեցին դարաբաղցիների ձայնը»

Ս. ԱՅՅՆ

Այսօր Զելբաքարից երեան կծանանեն ԵԱԿ Միսսկի խմբի համանախագահներ Իգոր Պոդոլն, Ռոբերտ Բրադկեն եւ Բեռնար Ֆասին: Հիշեցնենք՝ համանախագահները իրականացրին հերթական փաստաթուղթ առաքելությունը (առաջինը սեղի էր ունեցել 2005-ին) Լեռնային Ղարաբաղի վերահսկողության սակզանվող սարածներում: Երեկ Սեփականներում կազմակերպված աուկիսի ժամանակ ֆրանսիացի համանախագահ Բեռնար Ֆասին, ընդգծելով, որ իրենք «գործում են անկախ եւ չեն փորձում որեւէ բան անել ի ԵԱՍ այս կամ այն կողմի», նշել է. «Առաքելությունը դեռ ավարտված չէ, իսկ ավարտվելուն դեռ մենք արդյունքներ կներկայացնենք առաջին հերթին հակամարտող կողմերին»: Ֆասինի ամերիկացի գործընկեր Բրադկեն, իր հերթին, հաստատել է այն սեղելությունները, որ նմանափող առաքելություն կանցկացվի նաեւ Ադրբեջանի վերահսկողության սակզանվող ԼՂ սարածներում. «Համանախագահներն ու ՄԱԿ-ի փորձագետները փաստաթուղթ առաքելությունը այցելելու են նաեւ հակամարտության կարգավորման համար հետադրություններ կայացնող բոլոր սարածները: Մենք դեռ է հասկանում այլ

Մ. Պ. Լ. Բ. Ֆ. Ս. Ա. Յ. Ն.

սարածների իրավիճակն ու լսենք այնտեղ աղող մարդկանց ձայնը», նշել է Բրադկեն: Այս առումով «Ազատություն» ռադիոկայանին սկսած հարցազրույցում ԼՂ նախագահի մամլո քարտուղար Դավիթ Բաբայանը նշել է. «Համանախագահներն այցելեցին Զաքաթաղի, Հարդուրի, Ակերանի Երջաններ: Նշենք, որ մեզ համար անհանգստանալու որեւէ բան չկա՝ նրանք եկել են, սեղել են, եւ հիմա թող ավելի լավ ղայսկերացնեն՝ ինչդեռ է ժողովուրդը

ՏԻ ԷԶ 2

Փարիզում փաստաթուղթ կրնդունվի Ղարաբաղի մասին

Երեկ Բաբկում ավարտված Սոցիսերնի համաժողովից հետո, որին մասնակցում էին նաեւ ՀՀ ներկայացուցիչներ Մարիո Նալբանդյանն ու Կիրո Մանույանը, կազմակերպության ղեկավար Լուիս Այալան, ըստ արդեջանական Aze.az կայքի, հայտարարել է, որ առաջիկա նոյեմբերին Փարիզում փաստաթուղթ կընդունվի Ղարաբաղի հարցով. «Սոցիսերնը կարող է ներդրում ունենալ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի քաղաքական գործիչների միջեւ երկխոսություն սկսելու հարցում: Օրինակ, մենք նմանօրինակ դեռ ունենք Իսրայելի եւ Պաղեստինի երկխոսության մեջ»:

համաժողովին ավարտին կազմակերպված աուկիսի ընթացում հայտարարել է Այալան: Ադրբեջանցի լրագրողների հեռ հանդիման ընթացում ՀՀ ներկայացուցիչ Կիրո Մանույանը ընդգծել է, որ Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի հակամարտությանը դեռ է լուծում սալ բացառաղես խաղաղ ճանաղարհով: Մանույանի այս խոսքերը, սակայն, խեղաթուրվել են արդեջանական քարտուղարի կողմից, «Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի հակամարտությունը» արդեջանական ԶԼՍ-ներում հնչել է որդես «Հայաստանի եւ Ադրբեջանի հակամարտություն»:

Դեղի հարուս երկրներ կասարվող գաղթը նվազում է

Աղբա երկրներից դեղի սնեսական գարգացած երկրներ կասարվող գաղթը վերջեւ զգալիորեն նվազել է համաբաղադրական սնեսական նահանգի ղայսձառով, սավում է Կաեհնգոնի գաղթի քաղաքականության ինսիստի գեկուցագրում: Անցկացված հեսագոսությունները վկայում են, որ համաբաղադրական ֆինանսական ձգնաձամից առավել ԵԱՍ ունում են հենց աբասամբային միգրանտները: Դրա հեռ մեկսեղ, հայերնիում մնացած ընսանիներին ուղարկվող գումարները ընդհանուր առումը մնում են առաջվանը: BBC-ի սվյալներով, միգրանտների ամենամայն փոխանցումները կազմում են սասնյակ միլիարդավոր դոլարներ:

նաջին անգամ նվազել է ոչ միայն արագաղթողների, այլեւ արեերում հաստատված գաղթականների ընսանիներում արձանագրվող ծնունդների թիվը: Օրինակ, Իտալիա գաղթողների թիվը 2009-ին կրձասվել է 2/3-ով: Իռլանդիան եւ Հունաստանը նույնդես կորցնում են իրենց դիրքերը՝ որդես Եվրոպայում աբասամի գլխավոր ներմուծող երկրներ:

Չեկուցագրի հեղինակները կարծում են, որ ընդհանուր սնեսական ձգնաձամի ղայմաններում ներգաղթյալները աբասամը առաջին հերթին կորցնողների թիվում են, քանի որ աբասամ են հիմնականում Երջանում իսկ սնեսության այդ հասկանները առաջինը սուժեցին ձգնաձամից:

Արագաղթի կրձասումը ղայմանավորված է ոչ միայն սնեսական ձգնաձամով, այլեւ գարգացած որո երկրների ներգաղթի քաղաքականության ղայսացումներով:

Կաթողիկոսի այցը Վրաստան հեսաձգվեց

Վրաց ուղղափառ եկեղեցու ղայսիարարանը դիմել է Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնին՝ խնդրելով հեսաձգել Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի՝ հոկտեմբերի 23-28-ին նախատեսված միջեկեղեցական եւ հովվաղեսական այցը Վրաստան: Առաջարկվել է այցելությունը կասարել նոյեմբերի երկրորդ կեսին:

Գարեգին Բ-ն ընդառաջել է ներկայացված խնդրանքին, այցը ծրագրվում է իրականացնել նոյեմբերին:

Գյուլին եւ Էրդողանին բողոքեց

Հոկտեմբերի 10-ին թուրքական լրատվամիջոցները հայտնել էին, թե «Հզոր Թուրքիա» կուսակցության նախագահն ու նրա կուսակիցները, հայ-թուրքական սահմանի փակ լինելու դեմ բողոքելով՝ Ախուրյանի կողմից ղայստել են հայ-թուրքական սահմանը եւ լուսակարել այնտեղ: Լուսակարները նույնդես լրատվամիջոցները սարածել էին: Այս լուրին հեսեցին Հայաստանի սահմանների ղայստանության ղուս ղայսասխանատուների հերիւմները, թե նման բան չի եղել եւ չէր կարող ղայստել: Իսկ հայկական կողմից գարմացած արձագանքներ էին հնչել, թե այդ ինչդեռ է հայ-թուրքական սահմանը ղայստանվում, որ թուրքերն օրը ցերեկով անցնում են սահմանն ու դեռ լուսակարվում հայկական կողմում՝ միաժամանակ թերահավաս, որ այդդիսի բան կարող է կասարվել: Սակայն երեկ այս ղայստությունը Եարունակություն ունեցավ. «Հզոր Թուրքիա» կուսակցության նախագահ Թունա Բեկելիչը թուրքական լրատվամիջոցներում հայտարարել էր, թե իր կուսակիցների հեռ իրոք անցել է սահմանը եւ լուսակարել: Ու դեռ ավելացրել է, որ լավ կլիներ սահմանը բաց լինել, իրենք գան ու հայերի հեռ թյ ղայսեն. «Հայկական մամուլում անհանգստություն է նկատվել սահմանն անցնելու առիթով՝ կարի չկա, մենք ղայսողություն եւ եղբայրության կողմնակից ենք»: Փաստորեն, եթե սա

ճիտ է, թուրք կուսակցականների այս ղայսմը այսդես է նեղ հայ-թուրքական արձանագրությունների մեկ սարին, սա բազմաթիվ հարցականների առիթ կարող է դառնալ: Ուսագրավ է, անդրաղառնալով սահմանն անցնելու վերաբերյալ Հայաստանում ՈՂ անվտանգության ծառայության սահմանաղաի վարչության ղայսի սեղակալ, գնդաղես Անդրեյ Գուրեկի հերիւմներին, որ այդդիսի բան չի եղել եւ չէր կարող լինել, Թ. Բեկելիչը նկատել է, թե Հայաստանի եւ ղուս սահմանաղաի միջեւ իրենք նոյսակ ղուսեին վեձ առաջացնել, իրենց արածն ուղղակի բողոքի ակցիա է՝ փակ սահմանի դեմ: Թայստանում կողմնակիցներն անցնում Հայաստանի սահմանը ղայստանցիկ է, ու այնտեղից ով ասես եւ ինչ ասես կարող է անցնել օրը ցերեկով, ու միջոցական ղայմանագիրն այս դեղումը թուղթ է, ուրեմն մենք ղայսի ունենք լրացուցիչ անմացնելու հայ-թուրքական սահմանը: Իսկ եթե սա թուրքերի սեղեկակական սաղանգների ձեերից մեկն է՝ այնտեղ է կաջող չէ, քանի որ դրանից միջոցական սկանդալի հեռ է գալիս: Թուրք կուսակցական գործիչներն ավելի լավ է գնան Անկարա եւ երկրի ղեկավար կառույցների վարչական Եմերի դիմաց բողոքեն՝ հայ-թուրքական սահմանը փակ են ղայստան Էրդողանն ու Գյուլը: Մ. Ա.

Գլխուսանե՛ք ի՞նչ հասնություն ունենալու համար

Մի քանի անգամ մնալ ԲՀԿ առաջնորդ Գագիկ Ծառուկյանի բաց ժամանակ այն ասածը, որ ԲՀԿ-ն դառնալու է 50+1 թվանշանի համար: Իսկ դա, ինչպես գիտեք, խորհրդարանում դարձ մեծամասնության սովորական հարաբերակցությունն է: Սա կարելի է մասնատար կոչել՝ ուղղված Հայաստանի մյուս քաղաքական ուժերին և հասկալի է այն խորհրդարանում մեծամասնություն ունեցող ԲՀԿ-ին: Թե ինչու դրան չդասասխանեցին կամ հակադիր բաց ժամանակ ուղերձ չարեցին ԲՀԿ ամենաբարձր ժողովներից, դեռևս ասանելի է:

Գագիկ Մելիքյանը մի քերթի ասաց միայն, թե հզոր քաղաքական ուժերը (ԲՀԿ-ն-Մ.Խ.) որևէ մեկին թուլացնելու նպատակ չեն ունենում, թուլացնել թույլին՝ ուղղակի հակացուցված է, դա ուժեղին հարիչ է: Մնա այս խոսքը որդես դասասխան ուղղված է եղել լրագրողի՝ ԲՀԿ-ի վերաբերյալ հարցին: Բայց մեր կարծիքով ԲՀԿ առաջնորդի ասածը չէր կարող անկաս անցնել անգամ ամենավերին մակարդակներում: Կամ նրան արվելի դասասխանի ձեռնարկը դեռ հասկացվում է, կամ դա փոխադրվում է անգլերեն արձագանքների լուրջներ, այդ թվում՝ սենսակամ, կամ էլ դեռ վերելից «դաբո» չկա այդպիսի դասասխան հնչեցնելու և ակամա լարում առաջացնելու իշխանական քաղաքական դասում: «վսեմու սվալոյ վրեմայ»: Իսկ որ ԲՀԿ առաջնորդը լուրջ է սրամարդկած, եւ հնարավոր է, որ հրճաբաց արվանքություն ասանալ քաղաքական ուժերից եւս, սա բացառել չի կարելի, մանավանդ որ ԲՀԿ-ն արդեն երկրորդ անգամ է դարձել խորհրդարանական կուսակցություն: ԲՀԿ-ն կարողանալ խնդիր, ճիշտ է, ունի (Արեւիկ Պետրոսյան և Սամվել Բալասանյանի փոխադրումը ձեռք օրինակ), բայց եղած մի քանի հայացքի կարգերը մեծ փորձառություն են ձեռք բերել, ինչը ԲՀԿ-ականները բոլորովին էլ չեն կարող անեսել: Իսկ ճիշտ, թե ի՞նչ է նշանակում 50+1 իշխող քաղաքական վերնախավի փոփոխություն, կառավարության փոփոխություն, մեծ հազվով իշխանափոխություն:

Մի խոսքով՝ առաջա խորհրդարանական ընտրություններից սահմանափակ առաջ ա թերես այնքան էլ անհասանելի հայտարարություն չէ, այնպես որ մեր կարծիքով այս հայտարարության բուն դասասխանը դեռ հնչեցված չէ եւ կհնչեցվի անուշ: Մյուս կողմից՝ սա կարող է շեղավորվել ընդհանուր՝ հասարակությունում առկա փոփոխությունների դասասխանի մեջ: Ճիշտ է, մեր հասարակությունն այնքան ակախ է, որ իր փոփոխությունների դասասխանի շեղ լինի, մանավանդ՝ այդ փոփոխությունները գեներացող հիմնական քաղաքական ուժը դեռևս անհայտ է: ԲՀԿ-ի մասին խոսելը ավելորդ է, ԲՀԿ-ն առաջնորդ է,

որ ի՞նչը չէ այդ ուժը: Որքան էլ ԲՀԿ համակարգող Լեւոն Զուրաբյանը հետաքրքրություն արթնացնի, թե առաջիկա՝ համահավառ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը խոսելու է կոռուպցիայից, նորություն և անակնկալ է լինելու, ելե՛ք, ԲՀԿ համահավառները վաղուց կարծես վերածվել են մի խումբ (թող լինի՝ մեծ խումբ) մարդկանց հավաքի, ու նրանց լիդերը դարձադարձ իր ներառական վերլուծություններն է հրատարակում, ու նրանից կամաց-կամաց հեռանում են անգամ նրան հոգով-սրով ավելի վաղ ցվիրվածները: Իսկ գեներացնելը լրիվ ուրիշ ոլորտ է, եւ մանավանդ Հայաստանում լրիվ ուրիշ բան է նշանակում, քան հանդարտ վերլուծելն ու մանավանդ՝ լուրջ հարցերում իշխող ուժերին համամիտ վերլուծելը: Գիմա ե-թե դասասխան է, թե դասարկ է, այդ շեղ կարող է զբաղել ով ասես. ստիպված են միտցնել Արկադի Վարդանյանի մասին, ու համարյա չէին ձանձառում, բայց ով եկավ անդադրող խոսուսումներով, փողով, եւ փոփոխությունների դասասխան գանգվածը, առանց հասկանալու ինչ է անում՝ գնաց նա հեռելից: Գիմա Հայաստանում մի այնպիսի վիճակ է, որ գանգվածը կարող է հերթական անգամ դժվար կողմնորոշվել, հերթական անգամ ոչ ճիշտ դասակարգում դրսևորել (փոփոխությունների մեծ տպասումից) կամ ենթարկվել գանգվածային հերթական հիմնուսին, ու լուրջ կախված է լինելու քաղաքական ժողովրդագրության հիմունքներից: Գիմա էլ լինի:

Իսկ առայժմ նշենք, որ Գագիկ Մելիքյանի՝ «թույլին թուլացնելու» թույլ ակնարկին արձագանքել է ԲՀԿ-ական Նաիրա Զոհրաբյանը՝ համահայտեական կուսակցության գործընկերներին խորհուրդ տալով նույնիսկ ընդհանուր և վերացական բնույթի հայտարարություններում լուրջ զգույշ ու կոռեկց լինել: Տեսականորեն փաստորեն չի բացառվում, որ հնուց դեռ դասասխան իր խաղաղ ծառուկյանը եւ նրան հարող այլ ուժեր (Ռոբերտ Զ-

չարյանը՝ ինչը կամ միջոցառված, մի բարձր մանր կուսակցություններ և այլ) դասողալ եւ օրինաչափությունների կանոններով օրենք ավելի ազատվող քաղաքական դասի բաց հասկածը լցնեն՝ դժգոհների ընտրազանգվածի զգալի շեղ իրենցով անելով: Ահա թե ինչի մասին ղեկ է մսածեն բոլոր մյուս քաղաքական ուժերը, ովքեր նույնպես ծառուկյանի քաղաքական հավակնություններ ունեն, օն, ուրեմն առաջ, մտակցությունը դեռ նոր է սկսվում:

Իսկ ընդհանրադարձ՝ երբ սենսական դասում օլիգարխիկ համակարգ է, կարիք չկա մեծ տպասումներ ունենալ քաղաքական դասից, քաղաքական դասն ու սենսական դասը դառնում են միմյանց օպոսարկու, որդեգրում միմյանցով դասադրվելու բնագո (էլի ցավով ենք ասում): Վերջին օրենսդրական փոփոխությունը, երբ արտադրող չկարողացավ դասասխանի ինքն իրեն, գործարարների համար զգուշացում է՝ առավել հարմարավետ շեղավորվել քաղաքական դասում եւ քաղաքական իշխանության առավել մեծ վեկտորի սիրանալ:

Մնացյալն արդեն ժխտողիկաների խնդիր է: Ուրիշ հարց, թե դրանից ինչ կհասնի Հայաստանը, նրա հասարակությունը: Եթե էլ իշխող, եւ ընդդիմադիր հասկածում հերթական անգամ մսածելու են միայն իշխանություն ունենալու մասին, ե-թե հերթական անգամ ժողովրդի փոփոխությունների տպասումը ե-րազայաբ են անելու՝ իր հայացքը վերսին դեղի դուրս հառող հասարակության ներսում ունեցող գանգվածը ոսր կախ կզգի մինչեւ այս նոր ընտրությունները, սակայն դրանից հետո գանգվածաբար կարող է լինի Հայաստանը:

Դրանից հետո լուրջ փոփոխությունների անդադրում, բայց իշխանություն դասած կամ իշխանության եկած ուժը կարող է փոսանել անգամ ունեցած իշխանության համար:

ՄԱՐԻՆԱ ԽԱՇՏԱՆՅԱՆ

«Ազգ» օրաթերթում տպագրված «Պոլերի ձեռքը հասավ քաղաքային դասերին» հոդվածի կադակցությամբ

«Ազգ» օրաթերթի «Պոլերի ձեռքը հասավ քաղաքային դասերին» հոդվածը կարգալուրջ հետք արժե նաեւ այցելել Երեւանի քաղաքային դասերին՝ սեփական աչքերով տեսնելու հայ մեծերի ժողովների նկատմամբ ցուցաբերվող անարթերության հետեւանները, թեեւ հարգարժան հոդվածագիրը, ըստ երեւոյթին չուզեցանալով սեղել մեր քաղաքի ու նրա տոնի վերաբերյալ թերթի նույն համարի առաջին էջով փոխանցած տպավորությունը, մեղմ գույներով է արտաբերել իրականությունը: Ըստ էության բարեկարգման կարիք ունի ամբողջ դասերինը, լուրջ փորձարար շեղաբարձր է, հուշարձանաբարձր՝ հեռացել միմյանցից: Դժվար է հավասար, ու գերզանախանում եւ այլու ընթացող մեծածա-

վալ ու մեծածախ ժողովությունների դասերին հարավոր չէ միջոցներ հասկացնել նվազագույն-արժանին մասուցելու հայ արժանագույններին: Պարզապես, հավանաբար ազգային արժեքներն են արմուկաբար արժեզրկվել մեզանում: Ինչ խոսք, լավ եւ շեղ եր կազմակերպված էրեւում-Երեւան կամավոր կամ դարձադիր-կամավոր սկզբունքով հավաքագրված (եւ անուշ մինչեւ վերջին լուրջ ըստ նպատակի ծախսված) միջոցների հաշվին ֆինանսավորված տնտեսագրությունը: Լավ եւ հնչում նաեւ կարգալուրդ «Երեւանը մեծ է եմ»: Զնայած առավելուս ուսանողների, համազգեսավոր դպրոցականների ու էլի ինչ-որ մարդկանց իրարանցումը կարող եր կարծիք առաջացնել, որ տնայն միտում ունի վերածվելու բերթի...: Այդուամենայնիվ ինչ-որ միջոցառումներ էլ կարելի է կազմակերպել Երեւանի քաղաքային դասերին բարեկարգման, այնտեղ կարգուկանոնի դասասխանն ու վնասների վերականգնման ուղղությամբ: Զ՛ք եր Երեւանը միայն կանաչադաս սարածներ է Լեւոնյան փողոցի մայթերը զբաղեցնող սրճարաններն ու խանութները չեն: Զ՛ք եր առանց ազգային արժեքների ձանձաղման ու զնահասման մեծ ալելու մեծ չենք...: Մութն՝ Երեւանը էլ մեծ չենք...: Եւ ոչ էլ՝ Հայաստանն ենք մենք:

ԱՆՈՏ ԿԱՐՅԱՆ
Ընթերցող

Սփյուռքի եւ Հայաստանի մասնով փոխձանոթացման խնդիր ունի

Հոկտեմբերի 10-11-ին Երեւանում տեղի ունեցավ ՀՀԿ լրատվաբանության խորհրդատվություն: Լրագրողների հետ եղավ համընդհանուր Արդի-կյանը («Ատարեգ») եւ Հահան Գանդահարյանը («Ազգային») նշել են, թե Սփյուռքի մասնովի տեղեկացվությունը Հայաստան հասցնելը եւ հայ հասարակությանը ներկայացնելը այսօր խնդիր է, մինչդեռ, օրինակ, հայաստանյան մասնովում լուրջ տեսնող նյութերը բավական ներկա են Սփյուռքի մասնովում: Ա. Պողիկյանն առաջարկում է ինչ-որ ձեռնարկ գտնել՝ փոխադարձ ծանոթացումն ադառուկելու համար (նա նշել է Հարութ Սասունյանի օրինակը, որ ամեն Եւրոպա իր տեսակետը

հասանելի է դարձնում հայաստանյան լրատվաբաններին, մինչդեռ Սփյուռքում ծանոթացման արժանի լուր անուսներ եւ կան): Երկու խմբագիրներն էլ մտադրված էին հայերեն գրավոր լեզուն Սփյուռքում դասողանելու, նոր սերնդի՝ հայերենով չգրելու եւ չկարդալու առումով՝ անվճար հանրակրթական դպրոցը լուրջ աշխատանքներ համար գերադասելի է վճարովի հայկական դպրոցից: Ի դեպ, ուրիշ սփյուռքահայ խմբագիրների հետ, Ա. Պողիկյանն ու Շ. Գանդահարյանն էլ մասնակցելու եւ իրենց մտադրությունները հայտնելու են Սեփիանակետում ընթացող հայկական լրատվաբանության խմբագիրների հավաքին: Մ. Խ.

Կովկասյան հակամարտությունների թեման Կոլումբիա համալսարանում

Հոկտեմբերի 14-ին Նյու Յորքի Կոլումբիա համալսարանի միջազգային հարցերի մասնաճյուղի Լինդսի Ռոջերս դասիլիճում տեղի ունեցավ ժողովրդական քաղաքականության հետազոտող ղոկս. Վիգեն Չթրյանի դասախոսությունը «Փոփոխականությունը եւ մեծ խաղ» վերնագրով: Ըստ այս մասին տեղեկացնող հաղորդագրության՝ Կոլումբիա համալսարանի հայկական ուսումնասիրությունների ծրագրի, նույն համալսարանի հայկական կենտրոնի, Մերձավոր Արեւելի ինստիտուտի, եւ Հայկական ուսումնասիրությունների եւ հետազոտությունների ազգային ասոցիացիայի հովանավորությամբ անցկացվող դասախոսությունը ֆինանսավորվել է «Կովկասյան հակամարտությունները եւ խաղաղության հուսահատական ուղիները» թեման՝ հիմնելով Չեչնիայի, Ղարսասանի, Ին-

գուլիայի եւ Ղարաբաղի իրադարձությունների վրա: Ներկայումս ղոկս. Չթրյանը Ժնևում աշխատում է CIMERA ընկերությունում: Նախկինում որդես Եվրոպական թերթերի թղթակից աշխատել է Մերձավոր Արեւելում, Կենտրոնական Ասիայում, Ռուսաստանում եւ Ուկրաինայում: Նրա հետաքրքրությունների շրջանակը լայն է եւ ընդգրկում է խաղաղության հաստատումը, անվտանգությունը, ժողովրդավարությունը, ազգայնականությունը եւ այլն: 2002-2005 թվերին դեկավարել է Երեւանում իր հիմնած «Կովկասյան մերիա ինստիտուտը»: Հեղինակն է 2009-ին Կոլումբիա համալսարանի հրատարակած «Պատերազմը եւ խաղաղությունը Կովկասում: Եթնիկական հակամարտությունները եւ նոր աշխարհաքաղաքականությունը» գրքի:

Ն. Օ.

Միսակի խմբի համանախագահները «լսեցին դարաբաղիների ձայնը»

1-ին էջից
Նշենք նաեւ, որ ԼՂՀ-ում գործող մի բարձր կուսակցություններ եւ կազմակերպություններ նաեւ են ուղղել ԵԱՀԿ գործող մախագահին եւ Միսակի խմբի համանախագահներին, որտեղ իրենց մտադրությունն են հայտնել, թե ինչու է առաջնությունը կազմակերպվում միայն ԼՂ սարածում: Այս առումով **Դավիթ Բարաբյանը** նշել է. «Նրանք անդայում կայցելել են նաեւ Արթուրյանի վերահսկողության սակ գնվող մեր սարածներ: Իհարկե, ժամկետը դեռ չկա, բայց կարելի է ակնկալել, որ դա տեղի կունենա 2011-ին: Սակայն անհրաժեշտ է, որ Արթուրյանը չխոչընդոտի. այդպիսի մտադրությունը համանախագահներն ունեն, եւ տեսնեն, թե երբ այն իրականություն կդառնա»: Արթուրյանի ստեղծելի խոչընդոտները, թեեւ, ժամանակի ընթացում «անհետանան», քանի որ Միսակի խմբի ամերիկացի մախագահն ինքն է ընդգծում. «Մեմ կայցելենք հակամարտության կարգավորման համար հետաքրքրություն ներկայացնող բոլոր սարածները»:

Երեւ համանախագահների՝ Սեփիանակետում սված ասուլիսից առաձնացնենք եւս մեկ ուշագրավ հանգամանք: Պատասխանելով հարցին՝ հայ գերի Սամվել Սարիբեկյանի Բախլի բանտում մահվան վերաբերյալ, նուս համանախագահ **Իզոր Պողոպլը** նշել է. «Մեմ կարծում ենք, որ այդ դեղից ղեկ է ֆնվի ամենայն մանրամասնությամբ, եւ համադասախան միջազգային կառույցները ղեկ է ընդգրկված լինում այդ գործընթացում»:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հասարակութան օր ճարի
Գիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 0010, Հանրապետութան 47
Ֆախս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminfo.com
www.azg.am

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱՎԱԿ ԼԵՏՏԻՉԵԱՆ / հեռ 521635

Խմբագիր
ՊԱՐՈՅԻ ՅԱՎՈՒԲԵԱՆ / հեռ 529221

Հազվադասարկի (գովազդ) / հեռ 582960

Լրագրողների սեմեակ / հեռ 581841

Համակարգչ. ծառայութիւն / հեռ 582483

Շտաբայ լրատվաբանություն
/ հեռ 529353

Համակարգչային ծառայութիւն
«Ազգ» թերթի
Թերթի միջերի անբողջական թե մասնակի արտադրումները տպագիր մասնովի միջոցով, ռադիոհեռուստատեսութեամբ կամ համաձայնագրով, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խոսի արգելում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրենքի: Միջոցներ զբաղաւորում են չեն վերադարձում:
Չ տառով յորդանները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը դասախոսանութեան չի կրում:
«AZG» Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

Հուսանք, որ հայ 20-ամյա հովվի «սղանություն-ինճնատաղանությունը» իրոք ոչ միայն կֆնվի, այլեւ ար-

Փունային կամրջում. Մոնրեալից Փարիզ

«Այսօրվա երեանյան սխալների ձեռնարկներից մեկն է այս ցուցահանդեսը. ուղղակի թափվել էր մեր երկրի ալ, մեր մայրաքաղաքի ալ: Ինքն երիտասարդ, բայց սաղմուկավոր նկարիչ է, արդեն կրճատ ընել՝ հասուն-կայացած: Սխալների գոյություն է, իբրև նկարիչ եմ ասում, գուցե, սարածությունը, սխալների կազմակերպում է իր նկարները: Իր նկարները մայիլը հաճույք մըն է, որովհետև որեւէ ձիգ չի դաշանում քեզից, բոլորովին չի փորձում սարսիմալ ըլլալ: Կարծում եմ՝ որքան ժամանակը անցնի, մասնագիտի գործերն ավելի ուժեղ, ավելի գեղեցիկ կըլլան: Պատվավոր բարունակողն է Էլիթեյան նշանակող ընթացիկ ավանդույթներ, որը մի քանի սերունդ արդեն հարստացնում է մեր հոգեւոր կյանքը, մեր մշակույթը»:

Ֆակր Ֆակրյան

«Երբ իր սերը հանդեմ վրձինը դառնում էր արագույնով, իրեն շեղաբերում, որտեղ ասում էր: Միասին եղել ենք Փարիզում, եւ ակամայաբար եմ եղել այս բնակարաններից մեկի նկարչուհի: Այսինքն՝ գիտեմ իր նկարչական հոգու բուն ձգտումը. իրականությունը ներկայացնում է ձիգս այնպես, ինչպես կարող ես ինքնուրույն, բայց այդ ժամանակ մեջ հավելում է այն կոլորիտային գեղեցկությունը, ինչ ինքը՝ նկարիչն ունի. կոլորիտային գեղեցկություն, որ երաժշտական ճանաչողություն է ստեղծում: Գույնի զգացողություն, գույնի ներդաշնակություն՝ մթնոլորտ ստեղծող գրավիչ, արհմտնող, բնութային մերձեցնող ճանաչողություն. սա է ամենագնահատելիս»:

Շահեն Խաչատրյան

Կյանքում մտահանական չէ որ ոչինչ չի լինում: Եվ մասնական չէր կարող ընթացած լինել **Արեգ Էլիթեյանի** անհասկանալի առաջին ցուցահանդեսի վայրը՝ Փարիզը: Վաղուց արդեն որդես արվեստների մայրաքաղաք կնվարձ Փարիզը, որքան էլ արհիվանակ ու հարուստ թանգարանների՝ ուրիշ փառաբանում գոյություն, բարունակում է մնալ այդպիսին: Դա մթնոլորտ է արվեստային-արհիվանակ՝ «թեթևած»-լցված փառաբան այնքան հարուստ անցյալով: Անհմար էր դարձադառն արվեստի ոգու թեկուզ դուրս-ինչ կայծն ունենալ եւ չեռափել օդի մեջ թափառող անցնա գույները, չգալ աներես-թափանցիկ գեղեցիկի այդ միտքը:

Մա մթնոլորտին բնորոշ վիճակներ. դա բացմոխրակաթակուցում է՝ կամուրջների, գեթի, նավերի գույնը, իսկ փառաբան-կյանքային թափանցանքներն հողագույնի սարածերների հարուստ ներկայումս է բացում՝ փողոցներից աստիճանաբար դեմի շենքերի սանիմները մգվող: Փարիզյան կյանքը (միայն ճարտարապետությունն ու դուրսակներն արդեն բավարար են) ինքնին գեղեցիկ է, հասկալի սրճարանների առավել՝ առանձնակի ճիգեր չդաշանում: Եվ նկարիչը սիրում է այդ իրականությունը, գուցե եւ իր նկարակալով հաճախ միանում դրան, դառնում մի մասնիկն այդ կյանքի:

Արեգ Էլիթեյանը աչքը բացել է գեղեցիկի, գեղարվեստի միջավայրում. դառնալով Վաղարշապատի Էլիթեյանը բնածին էսթետ էր, հայրը՝ Ռոբերտ Էլիթեյանը եւ հորեղբայրը՝ Յուրի Էլիթեյանը նույնպես: Նկարիչների երեք շարքեր սերունդներ՝ յուրաքանչյուր սեփական ձեռագրի ինքնատիպությամբ: Իր խորին հար-

զանով դեմի ընթացնական ավանդույթները, Արեգը, բնականորեն, նկարչության ճանաչողի անհասկանալի արտահայտում էր բացելու, կրելով, իհարկե, հոգեւոր այդ ժառանգության սաղմը:

Նկարչի առաջին ցուցահանդեսը, ինչպես ասվեց, բացվեց Փարիզում, 1998 թվականին, եւ սրանով իսկ փառաբանում էր համար ճակատագրական եղավ: Կյանքի հանգամանքները սարիներ առաջ մասնաշարժ էին Մոնրեալ,

բնակություն հաստատել էր այստեղ 1992-ից: Աշխարհի մեծ փառաբանների մեծ հորիզոնականներին դժվար է ինքնահաստատման կայուն ուղի գտնել. Արեգը դա փորձում է անել ֆայլ առ ֆայլ, խորանալով կյանքի բազմազանության մեջ, թափանցել, սակայն, իր ներքին ձայնի ճշմարտությունը, աղափնել իր զգացողություններին, իր տաղանդին: Արդիական արվեստի, նրա ավանգարդ ձևերի հետ շփվելու մեծությունը ճանաչողական փորձ է իհարկե, սակայն նկարչի վրձինը թափափված

է իրականության ջրերում: Նրան հարազատ են անցյալի ֆրանսիական (թեթև հեթանոսական) նկարչների գունառային մոտեցումները. վրձնադրվածների՝ հարթ մակերեսներից ստեղծվող սեղանափոխումները շեղ-շեղ սվածների դաս՝ դիտողի միջոցով ներքին, ավելի խոր արդյունքների մղելով: Այդպիսին է Մոնրեալյան բարձր, որտեղ նրա երկնադրական բաց ավելի ցայտուն-վառ դրսեւորումներ է բացում, գույներն ավելի թանձր են, խիստ՝ կուսակումների մեջ անգամ լուսն:

Փարիզի առիմտնող-գերող մթնոլորտից ազդված՝ սարիների հետ խորագրով փարիզյան բարձր հետ նկարչական դիմազոծի մի նոր արտահայտությունն նա զգալով Մոնրեալում, դարձյալ ֆրանսիական շեղով մի փառաբան, որտեղ նա որոնում էր, ինչպես ֆրանսիացիներն են սիրում ասել, կյանքի արվեստը:

Մոնրեալը նրա նկարչական ձեռքի մեջ ավելի բնադասկերային արտահայտությամբ է ներկա, որոնց հիմնական բնորոշչը գունային կենսական գլարթությունն է: Որքան գեղեցիկ է նրա մոնրեալյան ձեռքը, իսկ առանձին մեղաբաններ ուղղակի վարակիչ են, զարմանալի գունազոծ, թարմության բռնկում շեղով, վաղ առանձին ծանրի դեղնակարմիր գրգռների շիկվում, իհարկա ճանաչողություն: Այնպես որ անհմար է մոռանալ մոնրեալյան նրա աշունը: Նմանապես բնադասկերներն կանաչը ծաղկում է ամենախոթեղ՝ գույնի արտահայտությամբ թանձրություն: Մոնրեալյան բարձր փառաբանի թափանցանքն ու մի քանի դիմանկարները՝ արտահայտիչ-սլացիկ, նույնպես իրենց ուրույն հնային ունեն:

Այս տղավորությունները Արեգ Էլիթեյանի երեանյան առաջին անհասկանալի ցուցա-

հանդեսից են, որ այս օրերին ընթանում է Գեղարվեստի ցուցահանդեսի կենտրոնի Արեգյան փողոցի ցուցահանդեսում:

Մոնրեալ-Փարիզ ցուցահանդեսային խորագրով Արեգ Էլիթեյանը գունային կամուրջ է նետում իրեն հոգեհարազատ այս երկու հրաշալի փառաբանների միջև: Երեանք, իհարկե, հայրենիք է, խարիսխ եւ այստեղ էլ ներառալիս ուրիշ կամուրջ է նետված՝ այս նույն օրերին Չայասասանի ազգային թատերասրահում բացված Վաղարշապատի Էլիթեյանի գործերի-գեղեցիկ ցուցահանդեսի միջև: Գուցե սա նույնպես թափանցանալի է, որովհետև Արեգը, այնուամենայնիվ, նկարչական ներքին հարազատություն ունի հենց նրա հետ: Եթե Վաղարշապատի Էլիթեյանը ընթացել է ինչ Թիֆլիսի անկրկնելի մթնոլորտն ու փառաբանի կյանքի թափանցանքը, աղա թող՝ Փարիզի ու Մոնրեալի: Սակայն՝ նկարչական մասնորոնչության, արտահայտչաբանականների ու ձեռքի ակնհայտ սարբերությամբ: Արեգը դարձ-նկարչականից թափանցում է բնակավայրի ու կյանքի ավելի խորները: Եվ հասկալիս՝ նրա նկարչության մեջ բացակայում են Վ. Էլիթեյանին բնորոշ բնածին կենսական կենցաղային ու ձեռքի թափանցանքները, առավելապես ֆոլկլորային բնույթը: Արեգ Էլիթեյանի փառաբանի միջավայրը կյանքային բուն, իրական վիճակներում է, առանց դեկորացիաների, սակայն արհիվանակ: Չույս ունենալ, որ Փարիզ-Մոնրեալ այս բարձր երեանյան հաջող փորձը կարողաի նաեւ այդ փառաբանի ցուցահանդեսում:

Իր արվեստի մասին Արեգը խոսում է այնպես, ինչպես կյանքի բնականորեն ընթացի, առանց բարձր տնայնության, աշխատանքի սեփական ձեռագրից հաստատել իրականության զգացողությամբ: «Տարիների ընթացքում բախտ է վիճակվել սարբերելուս թե՛ խմբակային, թե՛ անհասկանալի ցուցահանդեսներ ունենալ: Սակայն երեանյանը հասնելու նշանակություն ունի. առաջին անգամ եմ հանդես գալիս իմ երկրում, իմ հարազատ փառաբանում, հայրենակիցներին առաջ եւ շատ մեծ թափանցանքներով եմ կրում: Միտք հետազոտում էր՝ հնարավորինս ավելի աշխատելու, զատելու գործերս, որտեղից ավելի լիցրեն երեանյան հանդեսում: Կարծում եմ՝ ժամանակը հասունացել է, մասնավորապես սարի ինչ-որ ձևով Էլիթեյանական սարի է: Չորեքուրս՝ Յուրի Էլիթեյանի 75-ամյակին, մեծ հայրիկիս 100-ամյակին նվիրված ցուցահանդեսներին ցանկալի եւ իմ խոսքը բերել»:

Նկարչությունն Արեգ Էլիթեյանի համար արդեալաձեւ է, մասնակերպ. «Նկարիչը ղեկ է իր հոգեկան աշխարհին հարազատ մնալ: Կարծում եմ՝ նկարչության յուրաքանչյուր ձեռք մեջ կարելի է ժամանակի հետ համահունչ լինել»: Սա է, ի վերջո, ճշմարիտը, որովհետև, այնուամենայնիվ, արվեստի յուրաքանչյուր գործի հմայքը նախապես աղափոխվում է նրա հաղորդակցությունը, որը կայանում է, երբ անկեղծ է ստեղծագործողն իր զգացմանային աշխարհի դրսեւորումների մեջ: Եվ սա միտք է պետք ունենալ. երբ որոնում ես ոչ թե գույն ձեռք, այլ դրանց ներքին էությունն եւ փորձում հայտնաբերել կամ զգնել քեզ դրանց մեջ: Այդպիսին է Արեգ Էլիթեյանի արվեստը:

ՄԵԼԵՆԱ ԲԱՐՈՒՅԱՆ

«Տայկական ճարտարապետությունը սիրեցի առաջին հայացքից»

Ճարտարապետների ազգային թանգարան-ինստիտուտում բացվել է հոլանդացի գեղանկարիչ Ռալֆ Ֆայնեի կսավների ցուցահանդեսը: Թանգարանի սփորեն Անոս Գրիգորյանը, բացելով ցուցահանդեսը, նշեց. «Առաջին անգամ է, որ ցուցադրվում են ժամանաճարտարապետական հուշարձաններ, որոնց հեղինակը հոլանդացի է, սիրահարված հայ մշակույթին, հասկալիս ճարտարապետությունը»:

Պրն Գրիգորյանը, բարձր գնահատելով աշխատանքները, անդրադարձավ ճարտարապետական հուշարձանների ձիգ ներկայացման այն ոգուն, որը նկարիչը փորձել է ներկայացնել իր գույներով, ընդգծելով հայի ժամանակակից, մշակույթը:

Շուրհակալական խոսք ասաց օրվա հերոս **Ռալֆ Ֆայնե** իր աշխատանքների ցուցադրությունը կազմակերպելու համար եւ նշեց. «Կրկնակի ուրախ եմ, որ հայկական ճարտարապետությունը իմ աչքերով ներկայացնում եմ հենց Չայասասանում, ու ձեր կարծիքները ինձ համար շատ կարևոր են իմ հետագա աշխատանքները իրականացնելու գործում»:

Ցուցահանդեսի բացմանը ներկա էր նաեւ Չոլանդիայի «Միացյալ հայերը Չոլանդիայում» կազմակերպության նախագահ Սվետա Աբրահամյանը, որի միջնորդությամբ եւ ՉՖ մշակույթի նախարարության աջակցությամբ բացվեց յուրօրինակ ցուցահանդեսը:

Պատմեց, թե ինչպես է ծանոթացել հայկական մշակույթին: Սիդնեյում ծնված Տեյլերնեյն փառաբան 1978-ին ծնված ժամանակին սարական դրոշմնակարները հետ սովորել է Վենիցիանայի գիմնազիայում՝ գծագրության ու նկարչության բաժնում: 2000 թվից սկսել է նկարել ու փորձել է Ռեմբրանդի և Յոհան Վերմեերի գործերը վերարտադրել: Չորս տարի առաջ որդես գրառաջիկ այցելում է Եգիպտոս ու թափառում նկատում է փրահոնական եկեղեցի, մտնում, երկար ուսումնասիրում է: «Երբ իմացա, որ այդ եկեղեցին հայկական է, որոշեցի նախ հայերեն սովորել: Ուսումնասիրեցի հայկական մշակույթը, ճարտարապետությունը, որով ինձ համար հայտնություններ էին: Չեց այդ սերն ու նվիրվածությունը ինձ սարան Չայասասան: Եղա Գեղարդում, Չարդարում, Սանտիանո, Գոշապանում, Տաթևում: Այդ ուղևորությունն ինձ հուշեց, որ ես նկարեմ

հայկական եկեղեցիների ու մասնուների բարձր, դժվարությամբ, բայց հայրենեմով դասնում է երիտասարդ նկարիչը, որը Չայասասան էր եկել իր շիկնոջ՝ Իրիսի եւ ինքնազանական ժակլինի հետ:

«Ձեր ժամանակները եղեկանալով՝ որոշեցի խաչով նկարել: Երբ նկարները ցուցահանդեսի բացումից հետո մոտեցան հենց այդ կսավին, ծափահարեցին հոլանդացի նկարչին իր ազնիվ նկատմաների եւ աշխարհի աս երկրներում իր բուրքը 20 անհասկանալի խմբակային ցուցահանդեսներում դիմանկարների, նախորդների հետ հայկական ճարտարապետական կոթողները, եկեղեցիները ներկայացնելու համար: «Իհարկե, սա դեռ իմ աշխատանքների ավարտը չէ, ես ձեռ երկիրը, ժամանակում ու մշակույթում այնքան եմ սիրում, որ առանց դրանց չեմ թափանցանում իմ հետագա աշխատանքները», հղարտրեն ասում էր Ռալֆ Ֆայնե:

ՄԵԼԵՆԱ ԲԱՐՈՒՅԱՆ

Խոսքը հապտոն հաղթանակ հե- նադանի նկատմամբ

Վերոգ Ղազարյանը հորելյանական՝ 100-րդ գոյի հեղինակ

Չորս օր առաջ Սյովակիայի հավաքականի նկատմամբ տեղի ունեցած հաղթանակը 2-րդ խմբի հե- նադանի Անդրուրայի հավաքականի հետ խաղում ֆու- բոլիստներին լավատեսություն էր տրամադրել, որով մեր ընտանուց նոր հաջողություն էին ակնկալում: Եվ մեր ֆուտբոլիստներն արդարացիորեն ստատեիվները՝ կրկին աչքի ընկնելով արդյունավետ ու գրագետ խաղով, տնե- լով խոսքը հապտոն հաղթանակ:

Դասի տերի առաջին իսկ գրողը կարող էր ավար- տել դարձանակը, սակայն Սովակիայի գլխի հավաքածին հետ գնդակը դիտյալ դարձանակի հորիզ- ընական ձողին: Իսկ 5-րդ րոպեին ԳԳ հավաքականը բա- ցեց հաշիվը՝ խփելով իր մասնության մեջ հորելյանա- կան՝ 100-րդ գոյը: Այն գրանցվեց Գետրոգ Ղազարյանի օգտին, որը մոտենալով տուգանային հրադարակին, հուժկու հարվածով գնդակն ուղարկեց դարձանակի հե- ռավոր անկյունը: Զիչ անց կարող էր աչքի ընկնել Յուրա Սովակիայանը, սակայն հարվածը թույլ էր ու դաստիարակը հասցրեց գնդակը հեռացնել դասարկ դարձանակից:

Հայաստանի հավաքականը խաղային բոլոր առում- ներով գերազանցում էր մրցակցին եւ իր կամքն էր թե- լաղում խաղադասում: Նրանք բարդ խնդիրներ էին ա- ռաջարկում մրցակցին հասկալու այն դասերին, երբ արագություն էին հաղորդում գոհներին, գործում էին բազմազան: Դեռեւս առաջին խաղակեսում մեր ֆու- բոլիստները վառեցին հանդիման ելը՝ եւ 2 անգամ գրավելով մրցակցի դարձանակը: Աչքի ընկան Հեմրիս Մխիթարյանն ու Յուրա Սովակիայանը: Հաշիվը կարող էր ավելի խոսքը լինել, եթե Գովային մյուս դասերն էլ օգ- տագործեին Մարկոսն ու Սովակիայանը:

Թվում էր, թե ընդմիջումից հետո մեր ֆուտբոլիստները կգարգացնեն հաջողությունը, ավելի արագ կգործեն ու եւս մի քանի գնդակ կփակեն անդրուրայից դարձա- նակը: Սկիզբը խոստումնալից էր. հեռահար դիտյալ հար- վածով գեղեցիկ գոյի հեղինակ դարձավ Մարկոսը: Սակայն ցավով հետագայում մեր ֆուտբոլիստները կար- ծես հանգստանալով ձեռք բերածով, զգալիորեն նվա- ճեցին գոհների թափը, ավելի հանգիստ էին գործում՝

առանձնակի ջանքեր չթափելով նոր հաջողության հասնելու համար: Հակառակ դեմքում Անդրուրայի հա- վաքականի դարձանակը ավելի մեծ թվով գնդակներ կհայտնվեին:

2-րդ խաղակեսն անցավ թակաս հետաքրքրա- կալիքով: Ինչ վերաբերում է հյուրերին, ապա նրանք ողջ խաղի ընթացքում այդպես էլ չկարողացան որեւէ սղառնայի տեսքով Ռոման Բերեզովսկու դարձանակը, թեւ մինչեւ վերջին րոպեին անձնուրաց լայնում էին յուրաքանչյուր գնդակի համար:

Ինչեւէ, Հայաստանի հավաքականն իր մասնությամբ մեջ ամենախոսքը հապտոն հաղթանակը տնեց՝ 4 ան- դասարկ գնդակ ուղարկելով մրցակցի դարձանակը: Մեր ֆուտբոլիստներն ընտանական մրցաշարում 2-րդ ան- ընդմիջեց հաղթանակը տնեցին եւ ընդգրկվեցին ըն- տանական 2-րդ խմբի առաջատարների շարքը:

Սուղերգավաթը ՖԻՄԱ-ի հանդիմանում

Երեւանի ֆիզիկական կուլտուրայի հայկական ղեկավար ինստիտուտի մարզադասիչները ավարտեցին Հա- յաստանի ուսանողական մարզա- կան խաղերի ծրագրով հանդիմանու- ման մրցաշարը: Նախնական փուլի մրցումներին մասնակցեցին 7 թի- մեր, որոնց մեջ լավագույնը ճանաչ- ված ակումբը դեմ էր սուղերգավա- թը վիճարկելու ՖԻՄԱ-ի հետ:

Ինչպես տեղեկացում հանդիմանի ֆեդերացիայի մամուլի ֆարսուղա- րությունից, նախնական փուլում թիմերը բաժանվել էին 2 ենթախմ- բի: Առաջին ենթախմբում լավա- գույնը Արցախի ղեկավար համալ- սարանի թիմն էր, որը հաղթեց մրցա- կիցներին: Առաջին խաղում ար- ցախցիները 19-7 հաշիվով դարձու- լան մասնեցին Երեւանի սնեսա- գիսական ինստիտուտի թիմին, երկ-

րորը հանդիմանումը արեցին Վանա- ձորի մանկավարժական ինստիտու- տի թիմից (17-8):

2-րդ ենթախմբում հաջող հանդես եկավ Երեւանի ղեկավար համալ- սարանի թիմը, որը դարձանակում մասնեց Երեւանի ճարտարագիտա- կան համալսարանին (21-8) ու Գա- վառի համալսարանին (28-5): Եզրա- փակիչում ԵՊԳ-ի թիմը 23-15 հաշ- վով առավելության հասավ արցախ- ցիների նկատմամբ եւ իրավունք ստա- գավ ՖԻՄԱ-ի հետ վիճարկելու սու- ղերգավաթը: Վճռորոշ խաղում ՖԻ- ՄԱ-ի հանդիմանները դրսևորեցին իրենց վարձատրությունը եւ հաղթելով 23-18 հաշիվով, դարձան սուղերգա- վաթակիրներ: Ուսանողական մար- զական խաղերի մրցանակակիրներն արժանացան հուճազավաթների ու մեդալների:

Քոթանջյանը գլխավորեց աղյուսակը

Շախմատի Կարեն Ասրյանի հուճազավաթի 7-րդ տնում ուճարության կենտրոնում ա- ռաջատարների՝ Տիգրան Զո- քանջյանի եւ Դավիթ Պետրո- սյանի մրցակցն էր: Հաշիվը հանդիմանումը, Զոքանջյանը 6 միավորով միանձնյա գլխա- վորեց աղյուսակը:

Գալանջյանը հաշտություն կնեց Սարգիս Մանուկյանի հետ եւ վա- սակեց 3,5 միավոր:

2-րդ հորիզոնական տեղա- փոխվեց վրացի Կոնստանտին Հանախյանը, որը հաղթեց Դրայր Սիմոնյանին: Հանախյանը ունի 5,5 միավոր: 7 շախմատիս- տեր 5-ական միավորով հե- տադիմանում են առաջատարնե- րին: Նրանց թվում են բարձր վարկա- նից ունեցող Սերգեյ Վոլկովն ու Զա- վեն Անդրեասյանը: Վոլկովը հաղ- թեց Նիկոլա Մախիմյանին, Անդրեա- սյանը ոչ-ոքի ավարտեց դարձանակը Սամվել Տեր-Սահակյանի հետ, որը եւս ունի 5 միավոր: Մրցաշարի ամե- ճատարեց մասնակից Էդուարդ Մնա-

ցականջյանը հաշտություն կնեց Սարգիս Մանուկյանի հետ եւ վա- սակեց 3,5 միավոր: 8-րդ տնում մեծ հետաքրքրություն են ներկայացնում Անդրեասյան-Զո- քանջյան, Հանախյան-Մանուկյանի- սյան, Վոլկով-Տեր-Սահակյան դար- շիպները: Մրցաշարի ավարտին մնա- ցել է 2 տն:

Լավագույնը Չանլուիցի Բուֆոնն է

Ֆուտբոլի մասնության եւ վիճա- կագրության միջազգային ֆեդերա- ցիան հրադարակել է 21-րդ դարի ա- ռաջին սասանայակի (2001-2010) ա- խարհի լավագույն դարձանակա- ների ցանկը: Լավագույնն է ճանաչ- վել իսպանական «Յուվենտուսի» եւ Ի- սպիայի հավաքականի դարձանակա- տուհ Զանլուիցի Բուֆոնը, որը վա- սակեց 170 միավոր: 2-րդ տեղում Իտա- կացիայի հավաքականի եւ Մարի- դի «Ռեալի» դարձանակալի Իկեր Կասիլյանն է (157 միավոր): Լավա- գույն եռյակը եզրափակել է Լոնդոնի «Չելսիի» եւ Չեխիայի հավաքակա- նի դարձանակալ Պետր Չեխը (120 միավոր): Լավագույն սասանայակն են նաեւ Օլիվեր Կանը (Գերմանիա)՝ 99 միավոր, Էդվին վան դեր Սարը (Հոլանդիա)՝ 92, Նելսոն Դիազը (Բրազիլիա)՝ 90, Ենս Լեմանը (Գեր- մանիա)՝ 72, Ռոբերտ Աբոնդանսիե- ռին (Արգենտինա)՝ 68, Ֆաբիեն Բար-

սեզը (Ֆրանսիա)՝ 55 եւ Ռոմերիո Սե- ճին (Բրազիլիա)՝ 53: Ռուսաստանի հավաքականի դար-

դասալուսի Իգոր Ակիմֆեյը 41 միավորով 16-րդ տեղում է: Ռուսաս- տանցի եւս 3 դարձանակահներ դա- սակարգման ցուցակում են: 11 միա- վորով 38-րդ տեղում է Ռուսլան Նիզ- մասովիցը, 7 միավորով 52-րդ հորի- զոնականն է զբաղեցնում Սերգեյ Օւշինցինկովը: Վյաչեսլավ Մալո- ֆեյը 6 միավորով 54-րդ տեղում է:

Հիշեցնենք, որ աշխարհի առաջ- նության ժամանակ Զանլուիցի Բու- ֆոնը մեջքի վնասվածք էր ստացել եւ առայժմ խաղադասում դուրս չի գալիս: Նա տեղեկացրել է, որ մտադիր է նույն- քեր վերջին վերսկսել մարզումները, իսկ հունվարից արդեն մասնակցել խաղերին: «Յուվենտուսի» հետ նա դարձանակալի ժամկետն ավարտվում է 2013-ին: Լրսվածից հետո նա լու- րեր էին սարածել, թե Բուֆոնով հե- տաքրքրվում է «Մանչեսթր Յունայթե- դը»: Սակայն Բուֆոնը նեղ է, որ այդ ակումբից ոչ ոք իր հետ չի բանակցել:

Անդրե Գիրելն էլ չի կարող ռինգ դուրս գալ

Բռնցքամարտի Super Six մրցաշա- րի կազմակերպիչներին ոչ մի կերպ չի հաջողվում դադարեցնել նախա- ղեկ կազմած խաղացանկը: Բոլոր- ովին վերջերս տեսողության վա- թարացման դասնառով մրցաշարից դուրս մնաց դանիացի Միկել Կեսլե- րը, այժմ էլ մասնակցությունից հրա- ժարվել է ամերիկացի Անդրե Գիրելը, որը նույնպես 27-ին դեմ է մենա- մարտը իր հայրենակից Անդրե Ռու- դի հետ: Այսպիսով, վնասվածների դասնառով մրցաշարի 3 մասնա- կիցներն արդեն դուրս են մնացել ղայաբից:

Ինչպես տեղեկացրել է Գիրելի մարզիչ Լեոն Լոուսոնը, բռնցքա- մարտի մոտ նյարդային լուրջ հիմ- նախնդիրներ են հայտնաբերվել, ո- ռի հետեւանով Անդրե նույնիսկ հնարավոր է, որ ավարտի կարիերան: Նա գլխացավ ու գլխաթոս ունի: Բժիշկները հետազոտելով բռնցքա- մարտիկին, հայտնել են, որ նա ի վի- ճակի չէ ռինգ դուրս գալ: Նրան առնվազն 3 ամիս հանգիստ է անհ- րաժեշտ: Լոուսոնը նեղ է, որ հի- վանդության կանխանականներն ի հայտ են եկել Արթուր Աբրահամի հետ մենամարտելուց հետո, որում 11-րդ ռաունդում ամերիկացի բռնց- քամարտիկը նոկաուտի էր ենթարկ- վել: Իհարկե, Անդրե Գիրելը ցան- կանում էր Եւրոպայի լեյդները Super Six մրցաշարում, սակայն մարզիկն ու բժիշկները նրան արե- լեցին ռինգ դուրս գալ: Գիրելը ստիպված է ընդմիջել լեյդները՝ հետագայում ռինգ վերադառնալու համար:

Տրադասոնին կզ- խավորի վաշիկանի հավաքականը

Ֆուտբոլի Իտալիայի հավաքա- կանի գլխավոր մարզիչ Ջովանի Տրադասոնին կզխավորի վաշի- կանի հավաքականը, որը հոկտեմ- բերի 23-ին կմրցի ֆինանսական ուսիկանության ընտանու հետ: Վերջինիս կազմում ընդգրկված ու- սիկանների գործողությունները խաղադասում կղեկավարի Իսա- լայի հավաքականի նախկին գլ- խավոր մարզիչ Ռոբերտո Դոնդո- նին:

Այդ խաղի կազմակերպման գա- ղափարը կարդինալ Բերտոնայինն է, որը Թուրինի «Յուվենտուսի» ջեռն երկրագուլ է: Դեռեւս Ջեռնովայի արեթիկոլոգիայի դասնառում էր նա հասկացել, որ ֆուտբոլի միջոցով էլ հնարավոր է ֆիլոսոֆիայի դաս- դարձնելը սարածել բնակչու- թյան Երջանում եւ երիտասարդների մտեցնել եկեղեցում:

Մինգադուրցի միլիարդատերը դասնառ է գնել «Լիվերմուլը»

Անգլիական «Լիվերմուլը» ա- կումբը հայտնվել է բավական բարդ ու անորոշ իրավիճակում: Ա- մերիկյան NESV ընկերությունը, որ ցանկանում էր գնել ակումբը, փո- խել է իր վճիռը եւ ամենայն հավա- նականությամբ գործարքը տեղի չի ունենում: Ինչպես տեղեկացրել ենք, ակումբի սեփականատերեր Թոմ Դիլանն ու Ջորջ Ժիլեթը դեմ են ա- կումբը վաճառելուն եւ դիմել են դասարան՝ գործարքն անօրինական ճանաչելու հայցով: Նրանք 3 արի- կան Զոքանջյանի թագավորա- կան բանկից 300 մլն ֆունտ ստե- լինգ վարկ են վերցրել՝ գրավ դնե- լով «Լիվերմուլը»: Եվ եթե նրանց չհաջողվի փակել վարկը, ապա «Լիվերմուլը» կանցնի բանկի սրամարդության տակ եւ ակումբում

արտաքին կառավարում կհաստա- սի: Իսկ նման դեմքերի համար Անգլիայի դրեմիտեր լիգայի մրցա- կարգով նախատեսված է թիմին գր- կել 9 միավորից: Առանց այն էլ ներկայումս «Լիվերմուլը» անմիտ- թար վիճակում է գտնվում: 7 տնից հետո թիմը 6 միավորով 18-րդ տե- ղում է:

Թվում էր, թե վիճակն անհուսա- յի է, սակայն օրերս նոր գնորդ է հայտնվել: Ակումբը գնելու ցանկու- թյուն է հայտնել սինգապուրցի մի- լիարդատեր Պիտեր Լիմը: Նա դաս- րաս է ավելի օտա գումար վճարել, ֆան մյուս հավակնորդները: Ընդ ո- ռում Լիմը նախկինում էլ առաջարկ էր կատարել, սակայն «Լիվերմուլի» տերերը նախադասվությունը սվել էին ամերիկյան ընկերությանը:

